

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 18.11.2015
COM(2015) 576 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έκθεση προόδου της δράσης για το κλίμα, συμπεριλαμβανομένης της έκθεσης για τη λειτουργία της αγοράς άνθρακα και της έκθεσης σχετικά με την αναθεώρηση της οδηγίας 2009/31/ΕΚ για την αποθήκευση του διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς

(που απαιτείται σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2013, σχετικά με μηχανισμό παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και άλλων πληροφοριών σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο που αφορούν την κλιματική αλλαγή και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 280/2004/ΕΚ, σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 5 και το άρθρο 21 παράγραφος 2 της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου και σύμφωνα με το άρθρο 38 της οδηγίας 2009/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς)

{SWD(2015) 246 final}

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Συνοπτική παρουσίαση	5
2.	Πρόοδος προς την επίτευξη των στόχων της «Ευρώπης 2020» και του Κιότο	8
2.1.	Η πρόοδος για την επίτευξη των στόχων της «Ευρώπης 2020»	8
2.2.	Πρόοδος για την επίτευξη των στόχων του Πρωτοκόλλου του Κιότο	11
3.	Τάσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ	12
3.1.	Τάσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου το 2014 σε σύγκριση με το 2013 ..	12
3.2.	Ανάλυση προσδιοριστικών παραγόντων της μείωσης των εκπομπών	12
4.	Πολιτικές μετριασμού της ΕΕ: τελευταίες εξελίξεις	13
4.1.	Πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια της ΕΕ για το 2030	13
4.2.	ΣΕΔΕ της ΕΕ.....	14
4.2.1.	Η εφαρμογή της φάσης 3 του ΣΕΔΕ της ΕΕ (2013-2020).....	14
4.2.2.	Αποθεματικό για τη σταθερότητα της αγοράς.....	14
4.2.3.	Αναθεώρηση του ΣΕΔΕ της ΕΕ - φάση 4 (2021-2030).....	14
4.3.	Άλλες πολιτικές και μέτρα	15
4.3.1.	Η απόφαση επιμερισμού των προσπαθειών στο πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια το 2030	15
4.3.2.	Ένταξη των χρήσεων γης, των αλλαγών χρήσεων γης και της δασοκομίας (LULUCF) στο πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια το 2030	15
4.3.3.	Ενεργειακή απόδοση.....	16
4.3.4.	Ανανεώσιμη ενέργεια.....	16
4.3.5.	Δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα	16
4.3.6.	Τομέας μεταφορών.....	16
4.3.7.	F-gases (φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου)	17
5.	Προσαρμογή των πολιτικών της ΕΕ	17
6.	Χρηματοδότηση της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής.....	18
6.1.	Έσοδα από τον πλειστηριασμό δικαιωμάτων εκπομπής αερίων βάσει του ΣΕΔΕ της ΕΕ.....	18
6.1.1.	Χρήση των εσόδων από πλειστηριασμούς από τα κράτη μέλη	18
6.1.2.	Το πρόγραμμα ΝΕΡ 300 και το προτεινόμενο ταμείο καινοτομίας	19
6.1.3.	Πρόταση για ένα ταμείο εκσυγχρονισμού	20

6.2.	Ενσωμάτωση των πολιτικών για το κλίμα στον προϋπολογισμό της ΕΕ	20
6.3.	Οι δαπάνες για το κλίμα της ΕΕ και των κρατών μελών για τη στήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών	21

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

- Διάγραμμα 1: Πρόοδος προς την επίτευξη των στόχων της «Ευρώπης 2020» και του Κιότο .. 5
- Διάγραμμα 2: Μεταβολές στο ΑΕΠ (σε πραγματικούς όρους), στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (GHG) και στην ένταση εκπομπών της οικονομίας (λόγος μεταξύ των εκπομπών και του ΑΕΠ) Δείκτης (1990 = 100)..... 6
- Διάγραμμα 3: Απόκλιση μεταξύ των εκτιμήσεων εκπομπών και των στόχων το 2014 και μεταξύ των προβλεπόμενων εκπομπών (με βάση τα ισχύοντα μέτρα) και των στόχων το 2020 στους τομείς που δεν υπάγονται στο ΣΕΔΕ. Οι αρνητικές και οι θετικές τιμές δηλώνουν υπερέκλυση και υστέρηση, αντιστοίχως. 9
- Διάγραμμα 4: Ανάλυση προσδιοριστικών παραγόντων της μεταβολής στις εκπομπές CO₂ από την καύση ορυκτών καυσίμων στην ΕΕ για την περίοδο 2005-2012..... 13
- Διάγραμμα 5 Δηλωμένα έσοδα ή ισοδύναμα σε οικονομική αξία που χρησιμοποιήθηκαν ή πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς που σχετίζονται με το κλίμα και την ενέργεια το 2014..... 19

1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

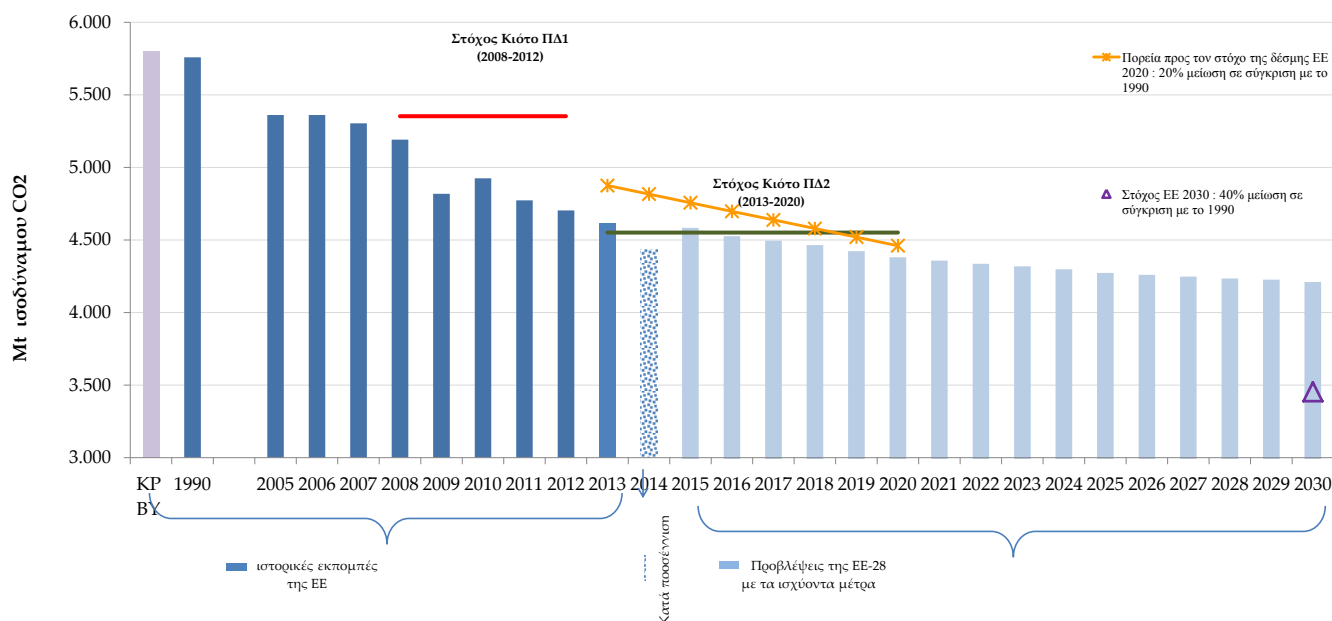
Στον σωστό δρόμο για την επίτευξη των στόχων στο πλαίσιο της «Ευρώπης 2020» και του Πρωτοκόλλου του Κιότο για τη μείωση των αερίων θερμοκηπίου

Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες εκτιμήσεις, το 2014 οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ, που καλύπτονται από τη δέσμη μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια του 2020, ήταν 23 % κάτω από το επίπεδο του 1990 και μειώθηκαν κατά 4 % σε σύγκριση με το 2013.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις με βάση τα ισχύοντα μέτρα που παρείχαν τα κράτη μέλη το 2015, εκτιμάται ότι οι εκπομπές θα είναι κατά 24 % χαμηλότερες το 2020 απ' ό, τι ήταν το 1990. Οι προβλέψεις αυτές πραγματοποιήθηκαν πριν να διατίθενται τα στοιχεία για τις εκπομπές του 2014.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ βρίσκεται επί του παρόντος στον σωστό δρόμο για την επίτευξη του στόχου της για μείωση των αερίων θερμοκηπίου στο πλαίσιο της «Ευρώπης 2020», καθώς και των στόχων της στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο.

Διάγραμμα 1: Πρόοδος προς την επίτευξη των στόχων της «Ευρώπης 2020» και του Κιότο

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΟΠ).

Οι προβλεπόμενες εκπομπές για το 2020 για όλα τα κράτη μέλη, πλην τεσσάρων (Λουξεμβούργο, Ιρλανδία, Βέλγιο και Αυστρία), είναι χαμηλότερες από εκείνες των εθνικών στόχων που καθορίστηκαν στο πλαίσιο της απόφασης επιμερισμού των προσπαθειών.

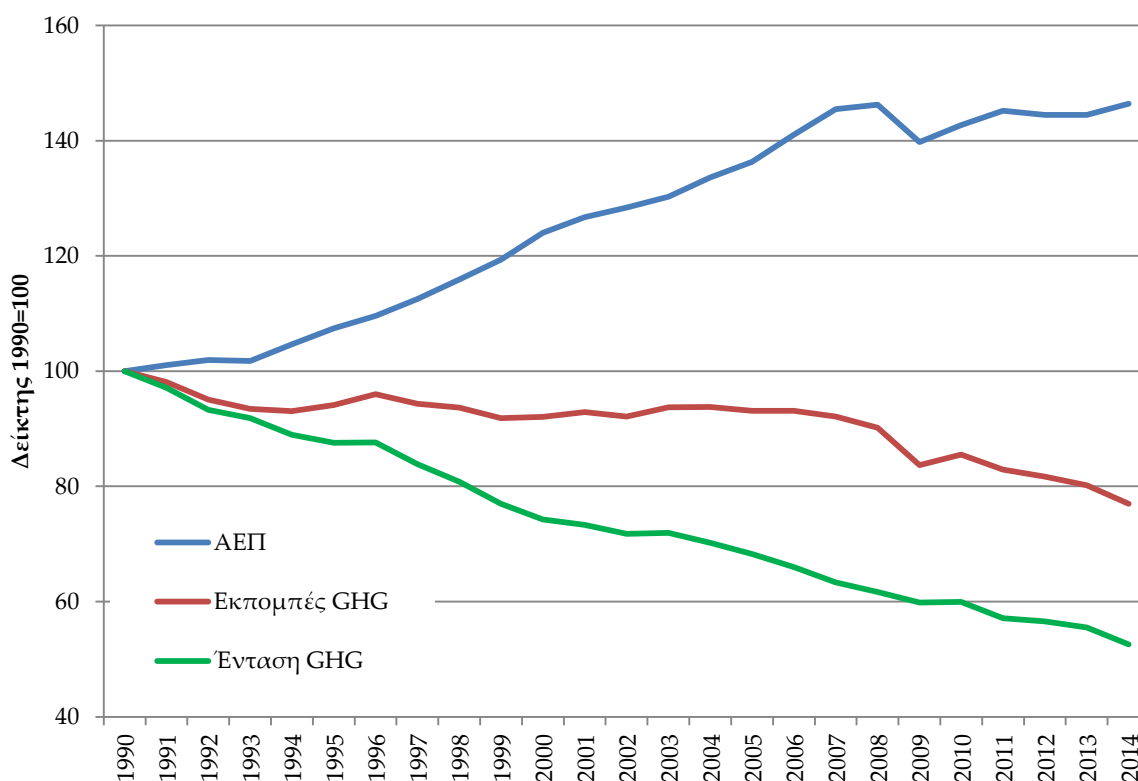
Περαιτέρω μέτρα που απαιτούνται για την επίτευξη του στόχου μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για το 2030

Σύμφωνα με τις προβλέψεις με βάση τα ισχύοντα μέτρα που διαθέτουν τα κράτη μέλη, οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ το 2030 υπολογίζεται να είναι κατά 27 % κάτω από τα επίπεδα του 1990. Απαιτούνται πρόσθετα μέτρα για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ όσον αφορά την εγχώρια μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 40 % έως το 2030 σε σύγκριση με το 1990. Για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή πρότεινε την αναθεώρηση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ (ΣΕΔΕ της ΕΕ) τον Ιούλιο του 2015. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2016, η Επιτροπή θα υποβάλει επίσης προτάσεις σχετικά με την υλοποίηση του στόχου μείωσης των εκπομπών που δεν υπάγονται στο ΣΕΔΕ κατά 30 % σε σύγκριση με το 2005.

Συνεχίζεται η επιτυχής αποδέσμευση της οικονομικής δραστηριότητας από τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου

Η ΕΕ συνεχίζει επιτυχώς την αποσύνδεση της οικονομικής μεγέθυνσης από τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Κατά την περίοδο 1990-2014, το συνολικό ΑΕΠ της ΕΕ αυξήθηκε κατά 46 %, ενώ οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (εκτός από τις εκπομπές της χρήσης γης, της αλλαγής χρήσης γης και της δασοκομίας (LULUCF) καθώς και των διεθνών αερομεταφορών) μειώθηκαν κατά 23 %. Στην ΕΕ η ένταση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της οικονομίας που ορίζεται ως ο λόγος μεταξύ των εκπομπών και του ΑΕΠ, μειώθηκε σχεδόν κατά το ήμισυ μεταξύ του 1990 και του 2014.

Διάγραμμα 2: Μεταβολές στο ΑΕΠ (σε πραγματικούς όρους), στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (GHG) και στην ένταση εκπομπών της οικονομίας (λόγος μεταξύ των εκπομπών και του ΑΕΠ) Δείκτης (1990 = 100)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η εφαρμογή των διαρθρωτικών πολιτικών στον τομέα του κλίματος και της ενέργειας έχει συμβάλει σημαντικά σε αυτή την επιτυχή αποδέσμευση. Ειδικότερα, η εφαρμογή της δέσμης μέτρων για την ενέργεια και το κλίμα για το 2020 οδήγησε σε σημαντική αύξηση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και είχε ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. Και τα δύο αυτά στοιχεία αποτελούν τους βασικούς παράγοντες στους οποίους οφείλεται η παρατηρούμενη μείωση των εκπομπών, ενώ αναμένεται η τιμή του άνθρακα ως κινητήρια δύναμη να διαδραματίσει σταδιακά σημαντικότερο ρόλο στο μέλλον.

Πεδίο εφαρμογής της παρούσας έκθεσης

Η παρούσα έκθεση και τα δύο παραρτήματά της αποτελούν τις εκθέσεις που απαιτούνται σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με μηχανισμό παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και υποβολής άλλων πληροφοριών σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο που αφορούν την κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 5 και το άρθρο 21 παράγραφος 2 της οδηγίας 2003/87/ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και σύμφωνα με το άρθρο 38 της οδηγίας 2009/31/ΕΚ σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς.

Το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής περιλαμβάνει συμπληρωματικές τεχνικές πληροφορίες και στοιχεία για την πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων του Κιότο και της «ΕΕ 2020». Παρέχει επίσης πληροφορίες για τα βασικά δεδομένα και τα αριθμητικά στοιχεία που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση.

2. ΠΡΟΟΔΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ «ΕΥΡΩΠΗΣ 2020» ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΙΟΤΟ

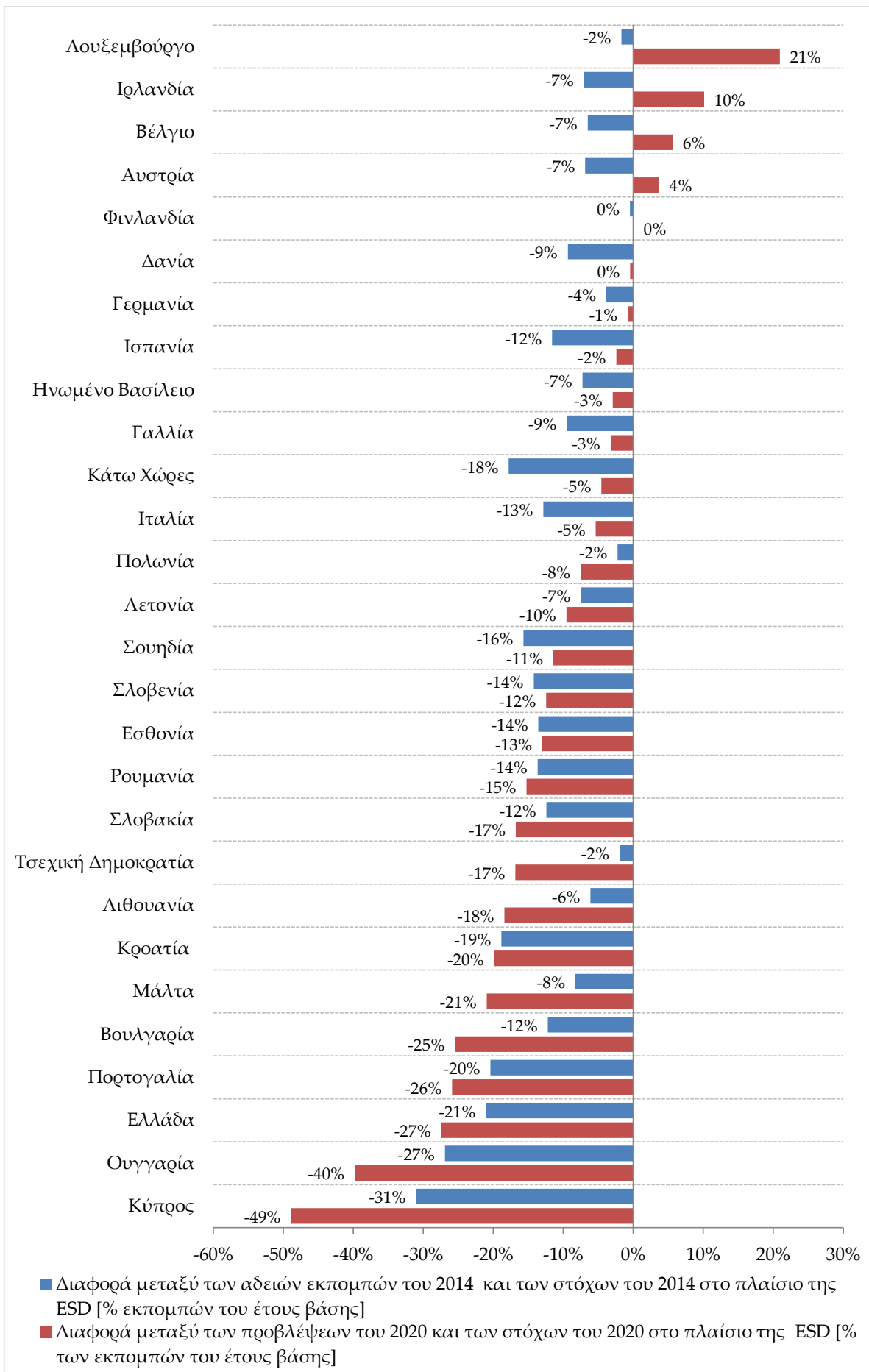
2.1. Η πρόοδος για την επίτευξη των στόχων της «Ευρώπης 2020»

Η δέσμη μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια θέτει στην ΕΕ ως στόχο τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20 % έως το 2020 σε σύγκριση με το 1990, ποσοστό που αντιπροσωπεύει μείωση κατά 14 % σε σύγκριση με το 2005. Η προσπάθεια αυτή χωρίζεται σε δύο μέρη: στους τομείς που καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας εκπομπών (ΣΕΔΕ) της ΕΕ και τους τομείς βάσει της απόφασης επιμερισμού των προσπαθειών (ESD). Αν και το ΣΕΔΕ προβλέπει ένα ανώτατο όριο σε επίπεδο ΕΕ, η ESD ορίζει ετήσια δικαιώματα εκπομπής στους τομείς εκτός ΣΕΔΕ για κάθε κράτος μέλος.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις των κρατών μελών, η ΕΕ αναμένεται με τα ισχύοντα μέτρα να επιτύχει τον στόχο της για το 2020, δεδομένου ότι οι συνολικές εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων αυτών εντός ΣΕΔΕ και εκτός ΣΕΔΕ) αναμένεται να είναι χαμηλότερες κατά 24 % το 2020 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. 24 κράτη μέλη αναμένεται να επιτύχουν τους στόχους τους για το 2020 στους τομείς που δεν υπάγονται στο ΣΕΔΕ με τις υφιστάμενες πολιτικές και μέτρα. Ωστόσο, τέσσερα κράτη μέλη — το Λουξεμβούργο, η Ιρλανδία, το Βέλγιο και η Αυστρία — θα πρέπει είτε να θεσπίσουν πρόσθετα μέτρα για να επιτύχουν τους στόχους τους για το 2020 όσον αφορά τους τομείς που δεν υπάγονται στο ΣΕΔΕ ή να κάνουν χρήση των μηχανισμών ευελιξίας που προβλέπονται στην απόφαση επιμερισμού των προσπαθειών (ESD). Αυτό περιλαμβάνει τη μεταφορά αχρησιμοποίητων πιστώσεων εκπομπών από το ένα έτος στο άλλο, τη χρήση διεθνών πιστωτικών μορίων εκπομπών και τη μεταφορά αχρησιμοποίητων πιστώσεων μεταξύ των κρατών μελών.

Για όλα τα κράτη μέλη, οι εκπομπές του 2013 και οι εκτιμήσεις για το 2014 αναμένεται ότι θα είναι χαμηλότερες σε σύγκριση με τους αντίστοιχους στόχους τους του 2013 και του 2014 βάσει της ESD. Το 2016, η συμμόρφωση θα ελέγχεται βάσει της ESD.

Διάγραμμα 3: Απόκλιση μεταξύ των εκτιμήσεων εκπομπών και των στόχων το 2014 και μεταξύ των προβλεπόμενων εκπομπών (με βάση τα ισχύοντα μέτρα) και των στόχων το 2020 στους τομείς που δεν υπάγονται στο ΣΕΔΕ. Οι αρνητικές και οι θετικές τιμές δηλώνουν υπερκάλυψη και υστέρηση, αντιστοίχως.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ΕΟΠ.

Το Λουξεμβούργο αναμένεται ότι θα υστερεί στην εκπλήρωση του εθνικού στόχου του κατά 21 ποσοστιαίες μονάδες. Οι εκπομπές από τις οδικές μεταφορές αντιπροσωπεύουν περισσότερο από τα δύο τρίτα των συνολικών εκπομπών εκτός του ΣΕΔΕ λόγω χαμηλών ειδικών φόρων κατανάλωσης επί των καυσίμων κίνησης, καθώς και του μεγάλου αριθμού διασυνοριακών εργαζομένων. Αυτές οι προβλέψεις, ωστόσο δεν λαμβάνουν υπόψη νέα μέτρα, όπως την αύξηση του κανονικού συντελεστή ΦΠΑ, η οποία θα μειώσει τη διαφορά των τιμών καυσίμων κίνησης με τις γειτονικές χώρες και την κατασκευή του τραμ στην πόλη του Λουξεμβούργου. Ο αντίκτυπος των μέτρων αυτών για τις προβλεπόμενες εκπομπές θα πρέπει να προσδιοριστεί ποσοτικά.

Στην Ιρλανδία, οι τελευταίες εθνικές προβλέψεις που υποβλήθηκαν το 2015 δείχνουν ότι οι εκπομπές αερίων εκτός του ΣΕΔΕ θα αυξηθούν μέχρι το 2020 λόγω της αναμενόμενης αύξησης κατά 19 % των εκπομπών από τις μεταφορές μεταξύ 2013 και 2020. Η Ιρλανδία έχει έλλειψη δημόσιων συγκοινωνιών, ιδίως στο Δουβλίνο, και υποδομών ηλεκτροκίνησης. Οι εκπομπές από τη γεωργία αναμένεται να αυξηθούν κατά 2 % κατά τη διάρκεια της εν λόγω χρονικής περιόδου. Ως εκ τούτου, οι συνολικές εκπομπές της Ιρλανδίας προβλέπεται ότι θα υστερούν στην εκπλήρωση του στόχου για το 2020 κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες.

Στο Βέλγιο οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου προβλέπεται ότι θα υστερούν στην εκπλήρωση του στόχου για το 2020 κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες. Οι ομοσπονδιακές και περιφερειακές αρχές δεν έχουν ακόμη καταλήξει σε συμφωνία όσον αφορά την κατανομή των προσπαθειών που χρειάζονται για την επίτευξη του στόχου τους για το 2020. Επιπλέον, ορισμένα χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος είναι επιβλαβή για το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της συνεχιζόμενης ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης των εταιρικών αυτοκινήτων.

Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες προβλέψεις της Αυστρίας, οι εκπομπές των οδικών μεταφορών θα αυξηθούν κατά 3 % μεταξύ του 2013 και του 2020 αντιπροσωπεύοντας έτσι το 45 % των εκπομπών που δεν υπάγονται στο ΣΕΔΕ. Κατά συνέπεια, αναμένεται ότι το 2020 οι εκπομπές εκτός ΣΕΔΕ θα υστερούν στην επίτευξη του στόχου κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες. Οι αυστριακές αρχές σχεδιάζουν πρόσθετα μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, ιδίως με την περαιτέρω στροφή του τομέα μεταφορών προς τις σιδηροδρομικές μεταφορές, τη βελτίωση της απόδοσης των οχημάτων και την προώθηση εναλλακτικών καυσίμων και ηλεκτροκίνησης. Εάν αυτά τα προγραμματιζόμενα πρόσθετα μέτρα υλοποιηθούν επιτυχώς, η Αυστρία προβλέπεται να επιτύχει τον στόχο της για το 2020.

2.2. Πρόοδος για την επίτευξη των στόχων του Πρωτοκόλλου του Κιότο

Πρώτη περίοδος δέσμευσης (2008-2012)

Η τελική αξιολόγηση της συμμόρφωσης της ΕΕ και των κρατών μελών της όσον αφορά την πρώτη περίοδο δέσμευσης του Πρωτοκόλλου του Κιότο θα ακολουθήσει την εκπνοή της «συμπληρωματικής περιόδου για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων» (περίοδος ευθυγράμμισης), τον Νοέμβριο του 2015. Στη συνέχεια, η έκθεση σχετικά με τη περίοδο ευθυγράμμισης θα αναθεωρηθεί σε διεθνές επίπεδο το 2016.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ των 15, καθώς και έντεκα άλλα κράτη μέλη που έχουν επιμέρους στόχους στο πλαίσιο της πρώτης περιόδου δέσμευσης του Πρωτοκόλλου του Κιότο έχουν επιτύχει τους στόχους τους. Η ΕΕ εκτιμάται ότι έχει υπερβεί τον στόχο της κατά 3,2 Gt ισοδύναμου CO₂ χωρίς να ληφθούν υπόψη οι καταβόθρες διοξειδίου του άνθρακα από τη χρήση γης, τις αλλαγές στη χρήση γης και τη δασοκομία (LULUCF), καθώς και τα διεθνή πιστωτικά μόρια από τους μηχανισμούς του Κιότο. Εάν ληφθούν υπόψη τα εν λόγω ευέλικτα στοιχεία, η ΕΕ αναμένεται να υπερβεί τους στόχους της συνολικά κατά 4,2 Gt ισοδύναμου CO₂.

Λαμβάνοντας υπόψη τον τομέα LULUCF και τους μηχανισμούς του Κιότο, η ΕΕ των 15 μείωσε τις εκπομπές της κατά την ίδια περίοδο σε κατά 18,5 % χαμηλότερα επίπεδα από τα επίπεδα του έτους

βάσης. Αυτό ισοδυναμεί με συνολική μείωση κατά 2,2 Gt ισοδυνάμου CO₂ και αντιστοιχεί σε μείωση μεγαλύτερη από το διπλάσιο του στόχου μείωσης κατά 8 % κατά μέσο όρο για την περίοδο 2008-2012 σε σύγκριση με τα αντίστοιχα επίπεδα του έτους βάσης.

Δεύτερη περίοδος δέσμευσης (2013-2020)

Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες προβλέψεις των κρατών μελών, η ΕΕ είναι σε καλό δρόμο προς την εκπλήρωση του στόχου της του Κιότο για τη δεύτερη περίοδο δέσμευσης, με μείωση κατά 20 % κατά μέσο όρο για την περίοδο 2013-2020 σε σύγκριση με τα επίπεδα του έτους βάσης.

3. ΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΑΕΡΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΕ

3.1. Τάσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου το 2014 σε σύγκριση με το 2013

Οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ μειώθηκαν κατά περισσότερο από 4 % το 2014, ενώ παράλληλα σημειώθηκε βελτίωση στην οικονομική κατάσταση με την αύξηση του ΑΕΠ κατά 1,4 % σε σύγκριση με το 2013. Οι εκπομπές των εγκαταστάσεων που συμμετέχουν στο ΣΕΔΕ της ΕΕ εκτιμάται ότι μειώθηκαν κατά περίπου 4,5 %.

Η κατανάλωση φυσικού αερίου μειώθηκε σε όλα τα κράτη μέλη και η κατανάλωση στερεών και υγρών καυσίμων μειώθηκε επίσης σημαντικά για την ΕΕ στο σύνολό της. Η μείωση της ζήτησης θέρμανσης από τα νοικοκυριά λόγω του θερμού χειμώνα και η συνεχής αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας το 2014 συνέβαλαν στις εξελίξεις αυτές.

3.2. Ανάλυση προσδιοριστικών παραγόντων της μείωσης των εκπομπών

Πραγματοποιήθηκε ειδική ανάλυση των προσδιοριστικών παραγόντων προκειμένου να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις που είχε διαχρονικά η εξέλιξη της ευρωπαϊκής οικονομίας στις εκπομπές αερίων. Λεπτομέρειες σχετικά με τη χρησιμοποιούμενη μεθοδολογία μπορούν να αναζητηθούν στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

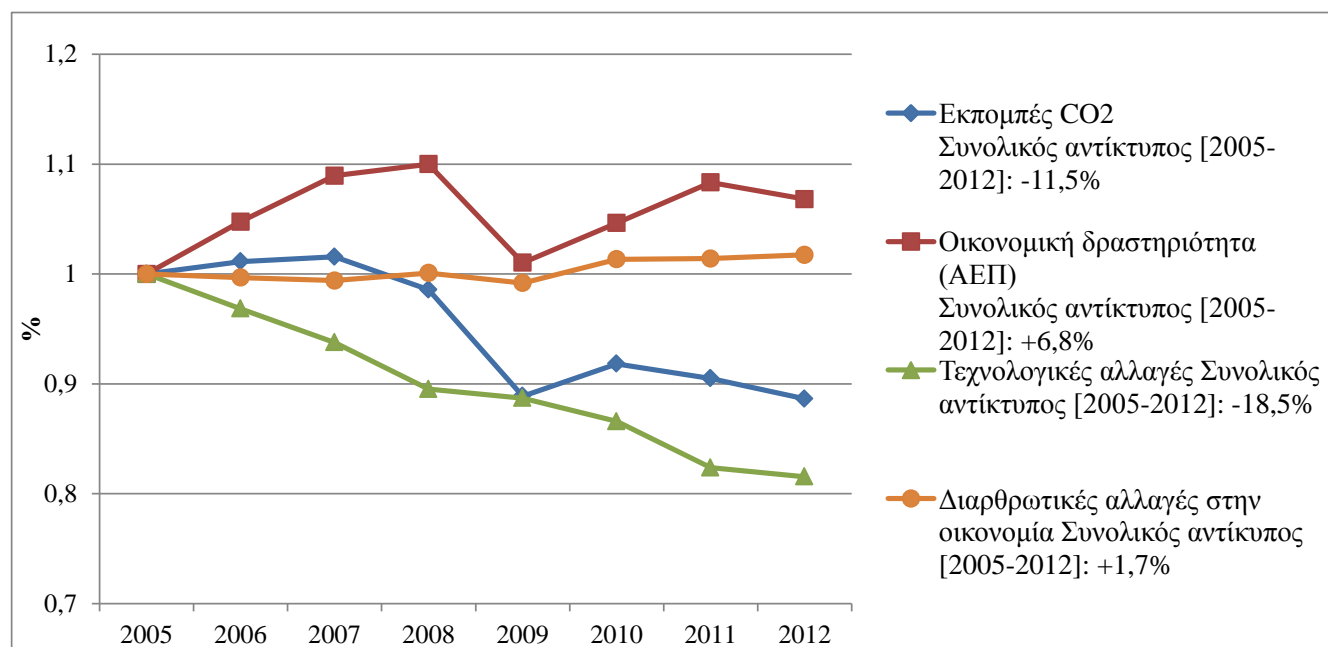
Η ανάλυση αυτή καλύπτει τις εκπομπές CO₂ από την καύση ορυκτών καυσίμων, οι οποίες αντιστοιχούν περίπου στο 80 % των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Οι διαρθρωτικοί παράγοντες που εξετάστηκαν είναι:

- η οικονομική δραστηριότητα (ΑΕΠ)·
- οι διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία, όπως μετρούνται από τον αντίκτυπο που είχαν στις εκπομπές οι αλλαγές στη σχετική σημασία των οικονομικών τομέων, π.χ. μεταξύ των κλάδων παραγωγής και παροχής υπηρεσιών·
- οι τεχνολογικές αλλαγές, όπως μετρούνται από τον αντίκτυπο που είχε στις εκπομπές η μετάβαση σε τεχνολογίες με χαμηλότερη ένταση άνθρακα, π.χ. η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και η αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Το διάγραμμα 4 δείχνει ότι οι εκπομπές CO₂ μειώθηκαν κατά 11,5 % κατά την περίοδο 2005-2012. Οι τεχνολογικές αλλαγές είχαν τον σημαντικότερο αντίκτυπο στις εκπομπές με αποτέλεσμα τη μείωση κατά 18,5 %. Η αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας (ΑΕΠ) προκάλεσε αύξηση των εκπομπών κατά 6,8 %. Οι διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία προκάλεσαν μικρή αύξηση των εκπομπών κατά 1,7 %. Τα αποτελέσματα αυτά μπορούν να εξηγηθούν με δύο παράγοντες. Πρώτον, παρά το αυξανόμενο μερίδιο του τομέα παροχής υπηρεσιών σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη, ιδίως στη Γερμανία, ο μεταποιητικός τομέας έχει αναπτυχθεί. Δεύτερον, αυξήθηκε επίσης το μερίδιο των σχετικά περισσότερο εκβιομηχανισμένων ανατολικών κρατών μελών στην οικονομία της ΕΕ.

Ως εκ τούτου, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι τεχνολογικές αλλαγές συνέβαλαν περισσότερο στη μείωση των εκπομπών αερίων, με αντιστάθμιση της συνεισφοράς κατά πολύ μεγαλύτερη από εκείνη της μετατόπισης του κέντρου βάρους μεταξύ των διαφόρων τομέων της οικονομίας. Οι πολιτικές που εφαρμόζονται στον τομέα του κλίματος και της ενέργειας έχουν συμβάλει σημαντικά στην εφαρμογή των καθαρών τεχνολογιών.

Διάγραμμα 4: Ανάλυση προσδιοριστικών παραγόντων της μεταβολής στις εκπομπές CO₂ από την καύση ορυκτών καυσίμων στην ΕΕ για την περίοδο 2005-2012

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

4. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ: ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

4.1. Πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια της ΕΕ για το 2030

Τον Οκτώβριο 2014, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληξε σε συμφωνία σχετικά με τα βασικά στοιχεία του πλαισίου για το κλίμα και την ενέργεια της ΕΕ για το 2030:

- δεσμευτικό στόχο αποτελεί η εγγώρια μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 40 % έως το 2030 σε σύγκριση με το 1990. Ο στόχος αυτός πρέπει να επιτευχθεί με τη μείωση των εκπομπών εντός του ΣΕΔΕ της ΕΕ κατά 43 % σε σύγκριση με το 2005 και με τη μείωση των εκπομπών σε τομείς εκτός ΣΕΔΕ κατά 30 % από το επίπεδο του 2005, που θα πρέπει να κατανεμηθεί μεταξύ των κρατών μελών με τη μορφή δεσμευτικών εθνικών στόχων.
- Δεσμευτικό στόχο σε επίπεδο ΕΕ αποτελεί επίσης η χρήση κατά 27 % τουλάχιστον ανανεώσιμων μορφών ενέργειας μέχρι το 2030.
- Ενδεικτικό στόχο αποτελεί η επίτευξη ενεργειακής απόδοσης της τάξης τουλάχιστον του 27 % για το 2030 σε επίπεδο ΕΕ, αποτέλεσμα που θα επανεξεταστεί το 2020 με απώτερο σκοπό το 30 % σε επίπεδο ΕΕ.
- Η διασύνδεση ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ των κρατών μελών τουλάχιστον του 15 % των εγκατεστημένων υποδομών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί επίσης σημαντικό στόχο.

- Νέο αξιόπιστο και διαφανές σύστημα διακυβέρνησης είναι αναγκαίο για να διασφαλιστεί ότι η ΕΕ θα εκπληρώσει τους στόχους για το κλίμα και την ενέργεια.

Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες προβλέψεις με βάση τα ισχύοντα μέτρα που υπέβαλαν τα κράτη μέλη, οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ το 2030 θα είναι κατά 27 % χαμηλότερες από τα επίπεδα του 1990.

Το υφιστάμενο πλαίσιο πολιτικής, ως εκ τούτου, είναι ανεπαρκές για να διασφαλιστεί η επίτευξη του στόχου για τη συμφωνημένη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 40 % το 2030. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν περαιτέρω μέτρα για τον μετριασμό.

Για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή υπέβαλε τον Ιούλιο 2015 πρόταση αναθεωρημένης οδηγίας για το ΣΕΔΕ της ΕΕ και θα υποβάλει νομοθετικές προτάσεις για τους τομείς εκτός ΣΕΔΕ κατά το πρώτο εξάμηνο του 2016.

Η Επιτροπή εκπονεί, επίσης, πρωτοβουλίες που έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο του «Στρατηγικού πλαισίου για μια ανθεκτική Ενεργειακή Ένωση με μια μακρόπνοη πολιτική για το κλίμα». Επίκεινται προτάσεις για μέτρα σχετικά με τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η ενεργειακή απόδοση, οι μεταφορές, καθώς και η έρευνα και ανάπτυξη. Επιπλέον, η Επιτροπή εργάζεται για την υλοποίηση της Ενεργειακής Ένωσης, όπως επισημαίνεται στην κατάσταση της Ενεργειακής Ένωσης το 2015.

4.2. ΣΕΔΕ της ΕΕ

4.2.1. Η εφαρμογή της φάσης 3 του ΣΕΔΕ της ΕΕ (2013-2020)

Από το 2013 και μετά, το σύστημα εμπορίας εκπομπών (ΣΕΔΕ) της ΕΕ λειτουργεί στο πλαίσιο των βελτιωμένων και περισσότερο εναρμονισμένων κανόνων της φάσης 3. Το άρθρο 10 παράγραφος 5 της οδηγίας για το ΣΕΔΕ της ΕΕ επιβάλλει στην Επιτροπή να παρακολουθεί τη λειτουργία της ευρωπαϊκής αγοράς άνθρακα και να υποβάλλει κάθε χρόνο έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τη λειτουργία της αγοράς άνθρακα, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής των πλειστηριασμών, της ρευστότητας και των εμπορευόμενων ποσοτήτων. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 2 η Επιτροπή δημοσιεύει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για το ΣΕΔΕ της ΕΕ βάσει των εκθέσεων που υποβάλλονται από τα κράτη μέλη. Η έκθεση σχετικά με τη λειτουργία της ευρωπαϊκής αγοράς άνθρακα, η οποία καλύπτει τα πρώτα δύο έτη της φάσης 3, το 2013 και το 2014, περιλαμβάνεται στο παράρτημα της παρούσας έκθεσης. Επιβεβαιώνεται ότι το σύστημα είναι αποτελεσματικό και ότι έχει δημιουργήσει μια λειτουργική υποδομή αγοράς και μια ρευστή αγορά.

4.2.2. Αποθεματικό για τη σταθερότητα της αγοράς

Η απόφαση (ΕΕ) 2015/1814 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2015, δημιουργεί ένα αποθεματικό για τη σταθερότητα της αγοράς το οποίο θα αρχίσει να λειτουργεί τον Ιανουάριο του 2019. Ο στόχος της είναι διπλός: εξουδετέρωση των αρνητικών επιπτώσεων του υφιστάμενου πλεονάσματος δικαιωμάτων εκπομπής και βελτίωση της ανθεκτικότητας του συστήματος σε μελλοντικές κρίσεις. Αυτό θα επιτευχθεί μεταξύ άλλων μέσω μιας σειράς αυτόματων κανόνων με στόχο την προσαρμογή της προσφοράς των δικαιωμάτων που προβλέπεται να δημοπρατηθούν όταν ο συνολικός αριθμός των δικαιωμάτων που βρίσκονται σε κυκλοφορία υπερβαίνει ένα προκαθορισμένο όριο.

4.2.3. Αναθεώρηση του ΣΕΔΕ της ΕΕ - φάση 4 (2021-2030)

Στις 15 Ιουλίου 2015 η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετική πρόταση για την αναθεώρηση του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ για τη φάση 4, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Οκτωβρίου 2014 σχετικά με το πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030.

Η πρόταση αποσκοπεί στην επίτευξη μείωσης κατά 43 % των εκπομπών εντός του ΣΕΔΕ της ΕΕ σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005. Για το σκοπό αυτό, ο συνολικός αριθμός των δικαιωμάτων θα μειωθεί κατά 2,2 % ετησίως από το 2021 και μετά. Σε σύγκριση με το τρέχον ποσοστό του 1,74 %, η αύξηση αυτή θα επιφέρει σημαντική πρόσθετη μείωση των εκπομπών, η οποία εκτιμάται σε περίπου 550 εκατομμύρια τόνους μεταξύ του 2021 και του 2030. Η Επιτροπή πρότείνει μια καλύτερα στοχοθετημένη και πιο δυναμική κατανομή δωρεάν δικαιωμάτων που μπορεί να επιτευχθεί, μεταξύ άλλων, με την επικαιροποίηση των δεικτών αναφοράς ώστε να αντικατοπτρίζεται η τεχνολογική πρόοδος, με πιο στοχοθετημένη ταξινόμηση των κλάδων σε ομάδες διαρροής άνθρακα, και με την καλύτερη ευθυγράμμιση της δωρεάν κατανομής ανάλογα με τα επίπεδα παραγωγής. Η πρόταση προβλέπει τη δυνατότητα συνέχισης της δωρεάν κατανομής δικαιωμάτων εκπομπών για 10 κράτη μέλη με χαμηλό εισόδημα με στόχο τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, με μεγαλύτερη όμως διαφάνεια.

4.3. Άλλες πολιτικές και μέτρα

4.3.1. Η απόφαση επιμερισμού των προσπαθειών στο πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Οκτωβρίου 2014, η Επιτροπή σχεδιάζει να εγκρίνει νομοθετική πρόταση σχετικά με την απόφαση επιμερισμού των προσπαθειών (ESD) κατά το πρώτο εξάμηνο του 2016, με στόχο τη μείωση των εκτός ΣΕΔΕ εκπομπών κατά 30 % μεταξύ του 2005 και του 2030.

Στο πλαίσιο των προπαρασκευαστικών εργασιών της, η Επιτροπή δρομολόγησε εκ των υστέρων μελέτη αξιολόγησης της εφαρμογής της οδηγίας επιμερισμού των προσπαθειών βάσει του άρθρου 14 της απόφασης. Η αξιολόγηση θα εξετάσει την εφαρμογή και τα επιτεύγματα της οδηγίας επιμερισμού των προσπαθειών τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και σε επίπεδο ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό θα καθοριστεί ο βαθμός στον οποίο η ESD συμβάλλει στον γενικό στόχο μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ για το 2020.

4.3.2. Ένταξη των χρήσεων γης, των αλλαγών χρήσεων γης και της δασοκομίας (LULUCF) στο πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια το 2030

Στην ΕΕ, ο τομέας LULUCF απορροφά σήμερα εκπομπές και είναι, ως εκ τούτου, «καθαρή καταβόθρα». Ωστόσο, εκτιμάται ότι, χωρίς νέα δράση, η επίδραση της καταβόθρας θα μειωθεί. Η αυξημένη χρήση βιομάζας για ενεργειακούς σκοπούς, εάν αποτελέσει αντικείμενο εκμετάλλευσης κατά μη βιώσιμο τρόπο, θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια ακόμη πιο ταχεία αποδυνάμωση αυτής της επίδρασης καταβόθρας.

Από το 2013 και μετά, η απόφαση LULUCF διασφαλίζει ότι οι κανόνες υπολογισμού της ΕΕ τυποποιήθηκαν όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο οι εκπομπές και απορροφήσεις από τον τομέα περιλαμβάνονται στις απογραφές των αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ, με αποτέλεσμα τη βελτίωση της συνολικής διαφάνειας. Αν και δεν υπάρχει κάποιος ρητός στόχος για τον τομέα LULUCF που να καθορίζεται βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ, το πρωτόκολλο του Κιότο υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι το καθαρό αποτέλεσμα των λογαριασμών για τον τομέα LULUCF δεν είναι αρνητικό.

Η Επιτροπή ασχολείται με την εκτίμηση επιπτώσεων με στόχο την ανάλυση του τρόπου με τον οποίο ο τομέας LULUCF μπορεί να ενσωματωθεί στο πλαίσιο της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια για την περίοδο μετά το 2020, με βάση την υπάρχουσα απόφαση LULUCF. Στο πλαίσιο των εργασιών αυτών, η Επιτροπή διεξήγαγε διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερομένους φορείς από τις αρχές του 2015. Η υποβολή πρότασης για την ένταξη του τομέα LULUCF προγραμματίζεται για το πρώτο εξάμηνο του 2016.

4.3.3. Ενεργειακή απόδοση

Το 2014, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε σχετικά με τον ενδεικτικό στόχο σε επίπεδο ΕΕ για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά τουλάχιστον 27 % έως το 2030 σε σύγκριση με το βασικό σενάριο. Ο στόχος θα επανεξεταστεί πριν από το 2020 με απώτερο σκοπό σε επίπεδο ΕΕ τον στόχο του 30 % που προτείνεται από την Επιτροπή. Όπως ανακοινώθηκε στον χάρτη πορείας για την Ενεργειακή Ένωση, η Επιτροπή θα επανεξετάσει την οδηγία για την ενεργειακή απόδοση και την οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων το 2016. Επιπλέον, προβλέπεται η χάραξη ειδικής στρατηγικής που αφορά την παραγωγή θέρμανσης και ψύξης στις αρχές του 2016. Έχει ήδη υποβληθεί πρόταση για την αναθεώρηση της νομοθεσίας σχετικά με την επισήμανση της κατανάλωσης ενέργειας και βρίσκεται επί του παρόντος υπό εξέταση από τους συννομοθέτες. Η δράση της ΕΕ περιλαμβάνει επίσης μέτρα που θα ενθαρρύνουν τη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων.

4.3.4. Ανανεώσιμη ενέργεια

Το 2014, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έθεσε ως δεσμευτικό στόχο σε επίπεδο ΕΕ την αύξηση κατά 27 % τουλάχιστον της κατανάλωσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο σύνολο της τελικής ενεργειακής κατανάλωσης έως το 2030. Για τον λόγο αυτόν, ο χάρτης πορείας της Ενεργειακής Ένωσης περιλαμβάνει μια πρόταση για μια νέα οδηγία σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και μια πολιτική για την αειφορία της βιοενέργειας. Η δράση της ΕΕ περιλαμβάνει επίσης μέτρα που ενθαρρύνουν τη χρήση χρηματοδοτικών μέσων για τη στήριξη της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας καθώς και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών.

4.3.5. Δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα

Η Επιτροπή πραγματοποίησε την αξιολόγηση της οδηγίας σχετικά με τη δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα (Carbon Capture and Storage, CCS) και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η οδηγία είναι κατάλληλη για τον επιδιωκόμενο σκοπό και θεσπίζει το αναγκαίο κανονιστικό πλαίσιο ώστε να εξασφαλίζεται η ασφαλής δέσμευση, μεταφορά και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, ενώ παράλληλα παρέχει επαρκή ευελιξία στα κράτη μέλη.

Η έκθεση σχετικά με την αναθεώρηση της οδηγίας CCS, όπως απαιτείται σύμφωνα με το άρθρο 38, περιλαμβάνεται στο παράρτημα της παρούσας έκθεσης. Η έκθεση αναφέρεται στην αξιολόγηση των επιδόσεων της οδηγίας, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα, τη συνοχή, τη συνάφεια και την προστιθέμενη αξία στο πλαίσιο του προγράμματος REFIT.

4.3.6. Τομέας μεταφορών

Το σύστημα παρακολούθησης, υποβολής εκθέσεων και επαλήθευσης (ΠΥΕ), για τη ναυτιλία της ΕΕ

Η ΕΕ έχει υποστηρίξει μια συνολική προσέγγιση για τη μείωση των εκπομπών από τις διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές, οι οποίες αποτελούν μια μεγάλη και αυξανόμενη πηγή εκπομπών. Τον Απρίλιο 2015, η Επιτροπή εξέδωσε έναν κανονισμό που θεσπίζει για ολόκληρη την ΕΕ σύστημα παρακολούθησης, υποβολής εκθέσεων και επαλήθευσης για τη ναυτιλία ως το πρώτο βήμα της στρατηγικής της ΕΕ για τη μείωση των εκπομπών στον συγκεκριμένο τομέα. Ο εν λόγω κανονισμός απαιτεί ότι τα μεγάλα πλοία άνω των 5 000 μικτών τόνων που χρησιμοποιούν λιμένες της ΕΕ, μετά την 1η Ιανουαρίου 2018 θα παρακολουθούν και, αργότερα θα δηλώνουν τις ετήσιες εξακριβωμένες εκπομπές CO₂ και άλλα δεδομένα σχετικά με την ενέργεια.

Το σύστημα ΠΥΕ της ΕΕ για τις εκπομπές της ναυτιλίας αποσκοπεί στο να συμβάλει στην οικοδόμηση ενός διεθνούς συστήματος στον τομέα της ναυτιλίας. Οι συζητήσεις σχετικά με το θέμα αυτό βρίσκονται σε εξέλιξη στο πλαίσιο του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού. Το σύστημα ΠΥΕ για τη ναυτιλία της ΕΕ θα παράσχει επίσης νέες ευκαιρίες για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τα πρότυπα απόδοσης για τα υφιστάμενα πλοία.

Ελαφρά και βαρέα οχήματα

Στον τομέα των ελαφρών οχημάτων, η νομοθεσία της ΕΕ θέτει δεσμευτικούς στόχους για τις εκπομπές στους στόλους νέων αυτοκινήτων και ημιφορτηγών οχημάτων. Οι στόχοι για τα αυτοκίνητα (130gCO₂/km το 2015) και τα ημιφορτηγά οχήματα (175gCO₂/km το 2017) είχαν ήδη επιτευχθεί το 2013. Τα προκαταρκτικά στοιχεία για την ταξινόμηση οχημάτων το 2014 δείχνουν ότι ο μέσος όρος εκπομπών του στόλου νέων αυτοκινήτων ήταν 123,4gCO₂/km και 169,2gCO₂/km για τα ημιφορτηγά. Εφόσον διατηρηθεί αυτός ο ρυθμός προόδου, οι κατασκευαστές είναι σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου των 95gCO₂/km για τα αυτοκίνητα το 2021 και του στόχου των 147gCO₂/km για τα ημιφορτηγά το 2020.

Η στρατηγική για τα βαρέα επαγγελματικά οχήματα (HDV), που εγκρίθηκε τον Μάιο του 2014, είναι η πρώτη πρωτοβουλία της ΕΕ για την αντιμετώπιση της κατανάλωσης καυσίμων και των εκπομπών CO₂ από τα φορτηγά, τα λεωφορεία και τα πούλμαν. Η στρατηγική ορίζει ότι το πρώτο βήμα της Επιτροπής θα συνίσταται στη μέτρηση της κατανάλωσης καυσίμων και των εκπομπών CO₂ των οχημάτων με τη χρήση της μεθοδολογίας προσομοίωσης με ηλεκτρονικό υπολογιστή (VECTO). Η προσέγγιση αυτή επιβεβαιώθηκε στη δέσμη μέτρων για την ενέργεια του 2015.

Ποιότητα καυσίμου

Τον Απρίλιο του 2015, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφώνησαν σχετικά με την τροποποίηση των οδηγιών για την ποιότητα των καυσίμων και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ώστε να ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα των επιπτώσεων από την έμμεση αλλαγή της χρήσης γης λόγω της αύξησης ορισμένων καλλιεργειών για την παραγωγή βιοκαυσίμων έως το 2020. Η νέα νομοθεσία:

- περιορίζει στο 7 % την ποσότητα με τη οποία μπορούν να συμβάλουν ορισμένες καλλιεργείες, κυρίως τροφίμων, στο 10 % ανανεώσιμης ενέργειας στο στόχο για τις μεταφορές του 2020·
- εισάγει ενδεικτικό στόχο του 0,5 % για προηγμένα βιοκαύσιμα· και
- απαιτεί από την Επιτροπή να λογοδοτεί για τις επιπτώσεις της έμμεσης αλλαγής της χρήσης γης μέσω της εισαγωγής συντελεστών εκπομπών στις εκθέσεις της.

4.3.7. F-gases (φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου)

Ο κανονισμός σχετικά με τα φθοριούχα αέρια του 2014 εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2015. Ενισχύει τα υφιστάμενα μέτρα (π.χ. συγκράτησης αερίων μέσω της ανίχνευσης διαρροών, της εγκατάστασης εξοπλισμού από εκπαιδευμένο προσωπικό, της ανάκτησης χρησιμοποιούμενων αερίων κ.λπ.) και προβλέπει τη σταδιακή κατάργηση των φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου έτσι ώστε οι εκπομπές φθοριούχων αερίων της ΕΕ να μειωθούν κατά δύο τρίτα έως το 2030 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2014. Επίσης, απαγορεύει τη διάθεση στην αγορά φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις [π.χ. ψυγεία και καταψύκτες οικιακής χρήσης που περιέχουν HFC με δυναμικό θέρμανσης του πλανήτη (GWP) άνω των 150].

5. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

Η στρατηγική της ΕΕ του 2013 για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή έχει στόχο να καταστήσει την Ευρώπη ολόενα και περισσότερο ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή. Προωθεί τη δράση προσαρμογής σε ολόκληρη την ΕΕ, διασφαλίζοντας ότι συνεκτιμούνται οι παράμετροι της προσαρμογής σε όλες τις σχετικές πολιτικές της ΕΕ (συνεκτίμηση διάστασης σε κοινοτική πολιτική) και προωθώντας τον καλύτερο συντονισμό, τη συνοχή και την ανταλλαγή πληροφοριών. Το 2017, η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο για την εφαρμογή της στρατηγικής προσαρμογής. Οι γενικές τάσεις περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Πολλά κράτη μέλη ασχολούνται με τον σχεδιασμό της προσαρμογής και τον εντοπισμό των κινδύνων και των ευάλωτων σημείων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Εθνικές

στρατηγικές προσαρμογής έχουν υιοθετηθεί από 20 κράτη μέλη, ενώ βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας στα περισσότερα από τα υπόλοιπα.

- Περισσότερα από τα μισά κράτη μέλη έχουν διαθέσει χρηματοδότηση για την προσαρμογή, μολονότι λιγότερες από τις μισές έχουν ειδικό προϋπολογισμό για την εφαρμογή μέτρων προσαρμογής σε ευάλωτους τομείς.
- Τα περισσότερα κράτη μέλη πρέπει ακόμη να καθορίσουν και εφαρμόσουν σχέδια δράσης για την προσαρμογή.
- Με ορισμένες διαφορές, η ανάπτυξη και η εφαρμογή συστημάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης παραμένουν ένα θέμα που εκκρεμεί στα περισσότερα κράτη μέλη.

6. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Το τμήμα αυτό παρέχει μια επισκόπηση της χρήσης της χρηματοδότησης για το κλίμα που προκύπτει από τον πλειστηριασμό δικαιωμάτων εκπομπής βάσει του ΣΕΔΕ της ΕΕ και τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Επίσης, παρουσιάζονται συνοπτικά στοιχεία σχετικά με τις δαπάνες της ΕΕ και των κρατών μελών για το κλίμα που χορηγούνται για τη στήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών.

6.1. Έσοδα από τον πλειστηριασμό δικαιωμάτων εκπομπής αερίων βάσει του ΣΕΔΕ της ΕΕ

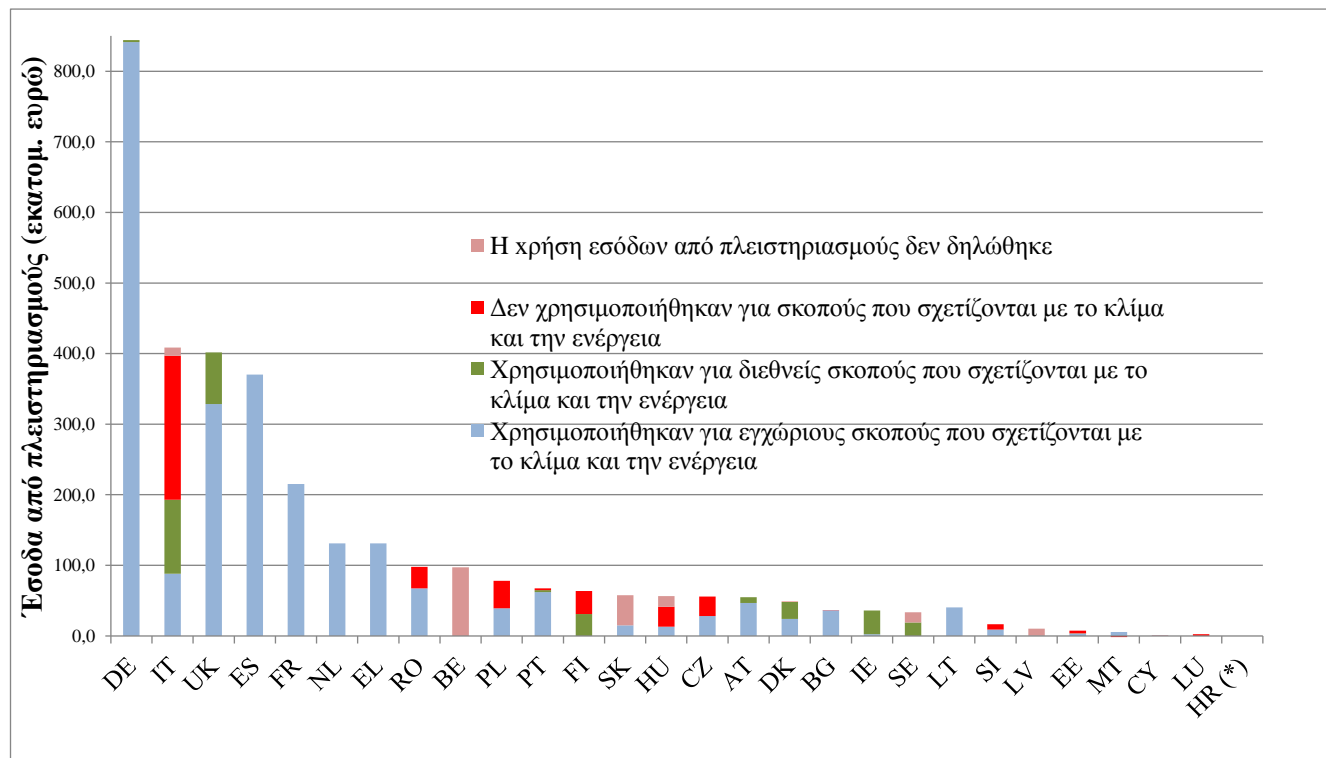
6.1.1. Χρήση των εσόδων από πλειστηριασμούς από τα κράτη μέλη

Το 2014, τα συνολικά έσοδα από τον πλειστηριασμό των δικαιωμάτων εκπομπών στο πλαίσιο του ΣΕΔΕ της ΕΕ ανήλθαν σε 3,2 δισεκατομμύρια ευρώ.

Σύμφωνα με την οδηγία για το ΣΕΔΕ της ΕΕ, τα κράτη μέλη πρέπει να χρησιμοποιήσουν τουλάχιστον το 50 % των εσόδων από τον πλειστηριασμό ή το ισοδύναμο σε οικονομική αξία για σκοπούς που σχετίζονται με το κλίμα και την ενέργεια.

Κατά μέσο όρο, το 2014, τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν ή σχεδιάζουν να χρησιμοποιήσουν περίπου το 87 % των εσόδων αυτών ή του ισοδύναμου σε οικονομική αξία για σκοπούς που σχετίζονται με το κλίμα και την ενέργεια, κυρίως για τη στήριξη των εγχώριων επενδύσεων στους τομείς του κλίματος και της ενέργειας. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη εξακολουθούν να βρίσκονται στο στάδιο της δημιουργίας των καταλλήλων νομικών και δημοσιονομικών μέσων ώστε να κάνουν χρήση ορισμένων από τα έσοδά τους. Το Βέλγιο δεν διαβίβασε λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τη χρήση των εσόδων του, επειδή δεν έχει επιτευχθεί συμφωνία σχετικά με την κατανομή τους μεταξύ των αρχών.

Διάγραμμα 5 Δηλωμένα έσοδα ή ισοδύναμα σε οικονομική αξία που χρησιμοποιήθηκαν ή πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς που σχετίζονται με το κλίμα και την ενέργεια το 2014

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

*HR: επειδή ο πλειστηριασμός αρχίζει το 2015, δεν υπάρχουν έσοδα για το 2014

Όσον αφορά το είδος της δράσης που λαμβάνει στήριξη, η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο χρησιμοποιούν σε σημαντικό ποσοστό των εσόδων από πλειστηριασμούς ή το ισοδύναμο σε οικονομική αξία για τη χρηματοδότηση ερευνητικών σχεδίων για τη μείωση των εκπομπών, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών CCS. Η Γαλλία επενδύει όλα τα έσοδα στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτιρίων που χρησιμοποιούνται για την κοινωνική στέγαση. Το 2014 και το 2015, η Σουηδία παρείχε ένα ισοδύναμο ποσό ύψους 32 εκατομμυρίων ευρώ των εσόδων της από πλειστηριασμούς στο Πράσινο Ταμείο για το Κλίμα της UNFCCC.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν τα έσοδα από τον πλειστηριασμό δικαιωμάτων διατίθενται στο συνοδευτικό υπηρεσιακό έγγραφο εργασίας.

6.1.2. Το πρόγραμμα NER 300 και το προτεινόμενο ταμείο καινοτομίας

Στο πλαίσιο του προγράμματος NER 300, 38 έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και ένα έργο CCS επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση σε 20 κράτη μέλη. Η συνολική χρηματοδότηση από το πρόγραμμα NER 300 θα ανέρχεται στα 2,1 δισεκατομμύρια ευρώ, ποσό που αναμένεται να κινητοποιήσει πρόσθετα κονδύλια ύψους 2,7 δισεκατομμυρίων ευρώ από ιδιωτικές επενδύσεις.

Στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Οκτωβρίου 2014 καλείται η Επιτροπή να ανανεώσει και επεκτείνει το πρόγραμμα NER 300 πέραν του 2020. Το νέο ταμείο καινοτομίας που προτάθηκε στο πλαίσιο της αναθεωρημένης οδηγίας για το ΣΕΔΕ της ΕΕ θα διαθέτει 400 εκατομμύρια δικαιώματα συν 50 εκατομμύρια μη καταναμεμημένα δικαιώματα. Θα βασίζεται στο πρόγραμμα NER 300, ενώ θα επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του στην καινοτομία σε βιομηχανικούς τομείς με χαμηλά επίπεδα εκπομπών άνθρακα .

6.1.3. Πρόταση για ένα ταμείο εκσυγχρονισμού

Τον Ιούλιο 2015 η Επιτροπή πρότεινε επίσης ένα νέο ταμείο εκσυγχρονισμού, που προορίζεται για 10 κράτη μέλη με κατά κεφαλή ΑΕΠ κάτω του 60 % του μέσου όρου της ΕΕ, προκειμένου να εκσυγχρονίσουν τα ενεργειακά συστήματά τους και να βελτιώσουν την ενεργειακή απόδοση και, σε τελική ανάλυση, να παρέχουν στους πολίτες πιο καθαρή, ασφαλή και οικονομικά προσιτή ενέργεια. Μεταξύ του 2021 και του 2030, το 2 % των δικαιωμάτων, δηλαδή περίπου 310 εκατομμύρια δικαιώματα, θα διατεθούν για τη δημιουργία του Ταμείου.

6.2. Ενσωμάτωση των πολιτικών για το κλίμα στον προϋπολογισμό της ΕΕ

Υποστήριξη της μετάβασης σε χαμηλές εκπομπές και ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή στην ΕΕ μέσω του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου

Το ισχύον πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο θέτει ως στόχο τη διάθεση τουλάχιστον του 20 % του προϋπολογισμού της ΕΕ σε στόχους που σχετίζονται με το κλίμα. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε 180 δισεκατομμύρια ευρώ και αποτελεί τριπλάσια αύξηση από το μερίδιο του 6-8 % του προϋπολογισμού της ΕΕ κατά την περίοδο 2007-2013. Αυτές οι σχετικές με το κλίμα δαπάνες παρακολουθούνται σε ετήσια βάση σύμφωνα με μεθοδολογία που έχει αναπτυχθεί από την Επιτροπή.

Σημειώθηκε σημαντική πρόοδος. Η συνολική συνεισφορά το 2015 ανέρχεται στο 16,8 % περίπου. Το 2016, προβλέπεται να διατεθεί το 20,6 % του προϋπολογισμού της ΕΕ προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για το κλίμα:

- Τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία (ΕΔΕΤ) συνιστούν άνω του 43 % του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου. Η δράση για το κλίμα λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο των κανονισμών για τα ΕΔΕΤ, στις 28 συμφωνίες εταιρικής σχέσης και σε περισσότερα από 530 ειδικά προγράμματα. Εκπονήθηκε κοινή μεθοδολογία προκειμένου να προσδιοριστεί το επίπεδο στήριξης για τους στόχους σχετικά με την κλιματική αλλαγή. Περισσότερα από 110 δισεκατομμύρια ευρώ θα διατεθούν για τη στήριξη των στόχων της δράσης για το κλίμα, ποσό που αντιστοιχεί στο 23-25 % περίπου των συνολικών κονδυλίων. Το ακριβές ποσό θα γίνει γνωστό στο τέλος της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού, όταν εγκριθούν όλα τα προγράμματα. Τότε τα κράτη μέλη θα χρησιμοποιούν το ποσό αυτό για σχεδιαζόμενα έργα που σχετίζονται με το κλίμα.
- Τουλάχιστον το 35 % του προϋπολογισμού του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» ύψους 79 δισεκατομμυρίων ευρώ αναμένεται να επενδυθούν σε έργα που σχετίζονται με το κλίμα. Αυτή τη στιγμή, έχει ανιχνευτεί το 80 % του προϋπολογισμού του 2014, και έχει καταγραφεί το 22 % των δαπανών σχετικά με το κλίμα. Ο προγραμματισμός για θεματικούς τομείς πλησιάζει την επίτευξη του στόχου του 35 % για το κλίμα. Ωστόσο, οι δράσεις από τη βάση στην κορυφή δεν παρουσιάζουν υψηλό αριθμό έργων που σχετίζονται με το κλίμα, και από μόνες τους αποτελούν το 25 % του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος «Ορίζοντας 2020». Ως εκ τούτου, υπάρχει ανάγκη να ληφθούν επείγοντως διορθωτικά μέτρα για την επίτευξη του στόχου του 35 % για τη συνεκτίμηση της διάστασης του κλίματος και για να αποφευχθούν περαιτέρω υποδεέστερες επιδόσεις το 2015 και μετέπειτα. Επιπλέον, το ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών (ΣΕΤ) αποτελεί την πρώτη έρευνα και καινοτομία που επιτεύχθηκε στο πλαίσιο της Ενεργειακής Ένωσης, δίνοντας νέα ώθηση για την ανάπτυξη και τη διάδοση των τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα με τη βελτίωση του συντονισμού και την ιεράρχηση των προσπαθειών. Επικεντρώνεται σε δέκα βασικές γραμμές δράσης που αποσκοπούν στην επίτευξη των προτεραιοτήτων έρευνας και καινοτομίας της Ενεργειακής Ένωσης. Προτείνει, επίσης, ένα νέο χρηματοπιστωτικό προϊόν, τον «μηχανισμό επίδειξης ενεργειακών έργων» που αναπτύχθηκε με την ΕΤΕπ, με στόχο πρωτοφανή ευρείας κλίμακας εμπορικά έργα επίδειξης.

- Για την κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) τα έτη 2014-2015 είναι μεταβατικά. Η νέα ΚΓΠ θα αρχίσει να ισχύει από το 2015 και θα περιλαμβάνει την εκταμίευση ύψους περίπου 4 δισεκατομμυρίων ευρώ από τα μέτρα οικολογικού προσανατολισμού και μόνο. Προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης εγκρίθηκαν κυρίως κατά τη διάρκεια του 2015, με έργα που υλοποιούνται εν συνεχεία, γεγονός το οποίο συνεπάγεται σημαντική αύξηση των δαπανών αγροτικής ανάπτυξης για τη δράση για το κλίμα.

6.3. Οι δαπάνες για το κλίμα της ΕΕ και των κρατών μελών για τη στήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών

Η παροχή στήριξης προς τις αναπτυσσόμενες χώρες διαδραματίζει καίριο ρόλο στην επίτευξη του συμφωνημένου στόχου για τον περιορισμό της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη σε επίπεδο χαμηλότερο από 2 °C σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα, την επίτευξη του μετασχηματισμού σε οικονομίες με χαμηλές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και την υποστήριξη ανθεκτικής στις κλιματικές αλλαγές βιώσιμης ανάπτυξης. Το 2009, κατά τη διάσκεψη για την κλιματική αλλαγή στην Κοπεγχάγη, οι ανεπτυγμένες χώρες δεσμεύτηκαν για την επίτευξη βραχυπρόθεσμου στόχου με την από κοινού κινητοποίηση 30 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ επιπλέον δημόσιας χρηματοδότησης για το κλίμα για την περίοδο 2010-2012 («χρηματοδότηση ταχείας εκκίνησης»). Επίσης, δεσμεύτηκαν για την επίτευξη μακροπρόθεσμου στόχου για την από κοινού κινητοποίηση 100 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ ετησίως μέχρι το 2020 («μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση») στο πλαίσιο ουσιαστικών δράσεων μετριασμού και διαφάνειας της υλοποίησης. Η χρηματοδότηση αυτή θα προέλθει από ευρύ φάσμα διαφόρων πηγών, δημόσιων και ιδιωτικών, διμερών και πολυμερών, συμπεριλαμβανομένων των εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης.

Η εν λόγω δέσμευση 100 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ συνέβαλε σε σημαντική κλιμάκωση της χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας και μέσω πολυμερών και αναπτυξιακών τραπεζών. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη αποτελούν τους σημαντικότερους παρόχους επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες με την χορήγηση πάνω από 70 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ ετησίως (ή περίπου 58 δισεκατομμυρίων ευρώ το 2014). Συνέβαλαν με 7,34 δισεκατομμύρια ευρώ στη «χρηματοδότηση ταχείας εκκίνησης» κατά την περίοδο 2010-2012.

Επιπλέον, το 2014, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της συλλογικά ανέλαβαν υποχρεώσεις ύψους 14,5 δισεκατομμυρίων ευρώ για να βοηθήσουν τις αναπτυσσόμενες χώρες στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Το ποσό αυτό περιλαμβάνει πηγές χρηματοδότησης για το κλίμα που προέρχονται από κρατικούς προϋπολογισμούς και άλλα αναπτυξιακά χρηματοδοτικά ιδρύματα. Από το 2014 και μετά, στο εν λόγω ποσό περιλαμβάνεται η κλιματική χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ, η οποία ανήλθε σε 2,1 δισεκατομμύρια ευρώ. Σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη στον παρόντα υπολογισμό έχει ληφθεί υπόψη μια πιο πλήρης σειρά αριθμητικών στοιχείων που βασίζονται σε δεδομένα του ΟΟΣΑ σχετικά με τις τεκμαρτές πολυμερείς συνεισφορές.